3 ـ رەتكى ورتالىقتىڭ شينجياڭ قىزمەتى جونىندەگى اڭگىمە ٴماجىلىسىنىڭ رۋحىن ۇيرەنەيىك، دايەكتىلەندىرەيىك
جاڭا داۋىردەگى جوڭگوشا سوتسياليستىك شينجياڭ قۇرۋعا قۇلشىنايىق

ەكپىندەي ىلگەرىلەگەن 5 جىلدا

جاراسىمدى كورشىلىك سۇيىسپەنشىلىك، باقىتتى ۇلكەن شاڭىراق

جاڭا ناتيجە جاراتۋ جاڭا وزگەرىستى شاتتانا كورۋ

☐ **انار بولت / شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى**
جاڭ حايفىڭ

قوڭىر كۇزدىڭ جىلى شۋاعى قۇمىل قالاسى يجوۋ رايونى ليۋان ٴمالىسى ليۋان الەۋمەتتىك اۋماعىنىڭ مادەنيەت الاڭىنا توگىلىپ تۇر. 9 ـ ايدىڭ 27 ـ كۇنى تۇستەن كەيىن ليۋان الەۋمەتتىك اۋماعى "مەيىر توعىستىرىپ، بەرەكەلى كورشىلىك سۇيىسپەنشىلىكتەن ورتاق يگىلىكتەنەيىك" اتىنداعى 10 ـ كەزەكتى بەرەكەلى كورشىلەر مەرەكەسىن وتكىزدى.

ليۋان الەۋمەتتىك اۋماعى پارتكومىنىڭ شۋجيى ٴانيپا امەت تىلشىگە ليۋان الەۋمەتتىك اۋماعىنىڭ 2002 ـ جىلى 10 ـ ايدا قۇرىلعاندىعىن، قاراستى اۋماعىنداعى تۇرعىنداردىڭ 2954 وتباسى، 7297 ادام بولىپ، كوپ ۇلتتى ۇلكەن شاڭىراق ەكەندىگىن ايتتى.

ساحنادا الەۋمەتتىك اۋماق ٴبىر اترەتىنىڭ ارتيستەرى ۇستەلدەرىنە ٴساندى ٴبىر كويلەكتەرىن كيىپ، ويناقى مۋزيكا ىرعاعىنا ىلەسىپ ٴبي بيلەۋدە؛ ساحنا الدىندا الەۋمەتتىك اۋماق تۇرعىندارى قاۋمالاي وتىرىپ، ۇيلەرىنەن الا كەلگەن ٴدامدى تاعامداردان ٴدام تاتىپ، بىردە دوستىق سۇيىسپەنشىلىكتەرىن اقتارىلا اڭگىمەلەسە، بىردە ساحناداعى ارتيستەرگە قىزۋ شاپالاق سوعۋدا؛ ساحنا ماڭىنداعى الاڭدا بالالار شاتتانا اسىر سالىپ ٴجۇر... تاتۋ ـ ٴتاتتى كورشىلەر ٴبىر ٴۇيلى جاندارداي مەيىرىمگە تولى ەدى.

76 جاستاعى ياك چاڭحۋا مەن 70 جاستاعى ٴاجىرام ازەز ٴبىر ۇستەلدىڭ ماڭىنا وتىرا قالىپ كەڭەس قۇرۋدا. ولار ليۋان شاعىن اۋماعى 109 ـ عيماراتىنىڭ 2 ـ كورپۋسىندا تۇرادى، ٴبىر ـ بىرىنە 20 جىلداي سىرلەس بولعان كونەكوز دوستار.

ياك چاڭحۋا 19 جاسىندا قوسىنعا قاتىناسىپ شينجياڭعا كەلگەن، قوسىننان بوساعاننان كەيىن، قۇمىلدا قىزمەت ىستەيدى، زەينەتكە شىققاننان كەيىن، جۇبايىمەن بىرگە ليۋان شاعىن اۋماعىنا كەلىپ قونىستانعان. "مەنىڭ ٴۇيىم 3 ـ قاباتتا، ٴاجىرامنىڭ ٴۇيى 1 ـ قاباتتا. ونىڭ 4 بالاسى تۇگەلدەي جانىندا ەمەس، 10 جىلدىڭ الدىندا ونىڭ كۇيەۋى قايتىس بولعان، ونىڭ دەنساۋلىعى دا تىم شىركىن ـ اي ەمەس، ۇيىندە بىرەر شارۋا بولا قالسا، مەن ونەمى قارايلاسىپ تۇرامىن"، ـ دەدى 50 جىلدىق پارتيا ستاجىنا يە ياك چاڭحۋا.

"مەنىڭ ادەتتە ۇيدەن شىعۋىم قولايسىزداۋ، تاڭەرتەڭ ەرلى ـ زايىپتى لاۋياڭ كوكونىس ساتىپ الۋعا شىققان كەزىندە ماعان دا الا كەلەدى؛ لاۋياڭ تاعى ونەمى ماعان كومەكتەسىپ ٴدارى ـ دارمەك ساتىپ اكەلىپ بەرەدى. مەنىڭ ٴۇيىم 1 ـ قاباتتا، لاس سۋ ىعىستىرۋ قۇبىرى بىتەلىپ قالعاندا، لاۋياڭ جان ـ جاقتان ادام ىزدەپ ارشىتىپ بەرەدى. وسى جىلداردا مەن وعان ەرەكشە العىس ايتامىن". ٴاجىرام سويلەي كەلە كوزىنە ىستىق جاس الدى.

ياك چاڭحۋا دەرەۋ بىلاي دەدى: "راقمەت ايتىپ قايتەسىڭ، ۇزاق جىلدىق جاقىن كورشىلەر ٴبىر ٴۇيلى جانداي بولىپ كەتتىك ەمەس پە".

2010 ـ جىلدىڭ جۇڭچيۋ مەرەكەسىندە ياك چاڭحۋا 109 ـ عيماراتتا تۇراتىن كورشىلەرمەن بىرگە ايدى تاماشالاۋ ۇسىنىسىن ورتاعا قويىپ، دەرەۋ قىزۋ قۇپتاۋعا يە بولادى. كونە كورشىلەر ۇيلەرىندەگى كىشكەنە دوڭگەلەك ۇستەلدەرىن كوتەرىپ شىعىپ، عيماراتتىڭ الدىنا قويادى، كەيبىرەۋى وزگەشە دامدەگى قۋىرماشتار قۋىرسا، كەيبىرەۋى ۇلكەن تاباققا سالىنعان جەمىس ـ جيدەكتەرىن كوتەرە شىعادى، ٴىشىنارالارى جاڭا پىسىرىلگەن ساڭىزى الا شىعادى... كوپشىلىك بىرگە قورالانا وتىرىپ ٴان ايتىپ، ٴبي بيلەپ، كورشىلىك سۇيىسپەنشىلىكتەرىن بۇكپەسىز اڭگىمەلەيدى. "بۇل ٴادىس كورشىلەردىڭ ٴتىپتى دە ويداعىداي اۋىس ـ كۇيىس جاساۋىنا مۇمكىندىك جاساپ، كوپشىلىكتىڭ سۇيىسپەنشىلىگىن اناعۇرلىم قويۋلاتتى". ياك چاڭحۋا كەلەسى جىلىندا ليۋان الەۋمەتتىك اۋماعىندا بەرەكەلى كورشىلەر مەرەكەسى وتكىزىلگەندىگىن ايتتى.

بۇگىنگى تاڭدا بەرەكەلى كورشىلەر مەرەكەسىنە قاتىناساتىن تۇرعىندار بارعان سايىن مولايىپ، قيمىلدىڭ كولەمى دە بارعان سايىن كەڭەيەدى. "الەۋمەتتىك اۋماق تۇرعىندارى، مۇنان تىس، تاعى وزدىكتەرىنەن ۇيىمداسىپ 'قارعالداق كوركەمونەر ۇيىرمەسىن' قۇردى، ولار ٴان ـ ٴبي، حىنان ويەراسى سياقتى نومىرلەردى وزدەرى شىعارىپ، وزدەرى ورىنداپ، ٴار جىلى وتكىزىلەتىن بەرەكەلى كورشىلەر مەرەكەسىنە قاتىناسۋعا اسىعاتىن بولدى"، ـ دەدى ٴانيپا.

الەۋمەتتىك اۋماقتىڭ 56 جاستاعى تۇرعىنى باھارگۇل باھارليتىپ حورعا جاڭا عانا قاتىناسىپ بولىپ، اشەكەيلەرىن دە الىپ ۇلگەرمەستەن ٴتىلشىنىڭ سۇحباتىن قىزۋ ىقىلاسپەن قابىلدادى. "ٴبىزدىڭ الەۋمەتتىك اۋماقتىڭ كورشىلەرىنىڭ قارىم ـ قاتىناسى تۋعانشا جاقسى. 2001 ـ جىلى كۇيەۋىم ەكەۋىمىز دە جۇمىستان بوسادىق، الەۋمەتتىك اۋماقتىڭ كومەگىندە ەسىك الدىنان شاعىن دۇكەن اشتىق. وتباسىمىزدىڭ قيىنشىلىعىن كورگەن الەۋمەتتىك اۋماق دۇكەنىنىڭ جالعا الۋ اقىسىن دا كەشىرىم ەتتى، كورشىلەر دە مەنىڭ ساۋداما كوپ قارايلاستى. سوڭىنان مەنىڭ 2 بالام ىلگەرىندى ـ كەيىندى داشۋەگە قابىلداندى، جالعاستى اسپيرانتۋرا وقىدى. مەرەكە ـ مەيرام سايىن بالالار قايتىپ كەلگەن كەزدە مەن دۇكەندى ٴبىر كۇنگە بەكىتەتىنمىن. ەرتەسىندە ـ اق كوپتەگەن كورشىلەر مەنەن 'ناۋقاستانىپ قالدىڭ با؟' دەپ سۇرايتىن، بۇعان مەن تۋعانشا تەبىرەنەتىنمىن"، ـ دەدى باھارگۇل.

ۇزىنە ۇزاق جىلدار بويى قول ۇشىن بەرىپ كەلە جاتقان تاتۋ ـ ٴتاتتى كورشىلەرگە العىس ٴبىلدىرۋ ٴۇشىن، باھارگۇل الەۋمەتتىك اۋماقتىڭ ەرىكتى قىزمەت وتەۋ اترەتىنە قاتىناسىپ، ارناۋلى تۇردە بالا ـ شاعاسى جانىندا ەمەس قارتتارعا قىزمەت وتەيدى. "مەرەكە ـ مەيرامداردا مەن ۇنەمى كورشىلەردىڭ ۇيىنە بارىپ ولارعا ساڭىزى سالۋدى، بالكۇلشە پىسىرۋدى ۇيرەتەمىن"، ـ دەدى باھارگۇل.

"ۇزاق جىلدىق تاتۋ ـ ٴتاتتى كورشىلەر ٴبىر ٴۇيلى جاندارداي. وسى تەكتەس حيكايالار ليۋان الەۋمەتتىك اۋماعىندا جەتىپ اسادى. الەۋمەتتىك اۋماعىمىز قازىر ٴبىر باقىتتى ۇلكەن شاڭىراق، اۋەلى، قۇمىل قالاسى ۇلتتار ىنتىماعىنداعى وزات كوللەكتيۆ بولىپ باعالاندى"، ـ دەدى ٴانيپا ماساتتانا.

نەگىزگى ساتى پارتيا مۇشەلەرىنىڭ كەلبەتى

ۋي ديۋۋ:

شەكارا لەنياسىنداعى ٴتىرى شەكارا بەلگىسى

☐ **انار بولت / شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى**
ميھرگۇل عوپۇر

قوڭىر كۇزدەگى شاعانتوعاي اۋدانىنىڭ ساربۇلاق ساحاراسى، شوپتەر سارعايعان. تاڭەرتەڭ ەرتە ساقا پارتيا مۇشەسى ۋي ديۋۋدىڭ ورنىنان تۇرىپ ٴبىرىنشى ىستەيتىن ٴىسى ـــ ۇيىنىڭ ەسىك الدىندا بەس جۇلدىزدى قىزىل تۋدى شىعارۋ، مۇنى ول كوپ جىلدار بويى تاباندىلىقپەن جالعاستىرىپ كەلەدى. "مەيلى قانشا السقا بارسام دا، بەس جۇلدىزدى قىزىل تۋدى كورگەندە كوڭىلىم جاي تابادى"، ـ دەيدى ۋ ديۋۋ.

81 جاستاعى ۋي ديۋۋ شينجياڭ ٴوندىرىس ـ قۇرىلىس بيڭتۋانى 9 ـ شى 161 ـ تۋانىنىڭ زەينەتكە شىققان قىزمەتكەرى، شەكارا قورعاۋشى، "1 ـ شىلدە وردەنىنىڭ" يەگەرى. ول شەكارا لەنياسىندا مال باعىپ، شەكارا شارلاپ 57 جىلدى وتكىزدى، شەكارادان ٴوتىپ بارا جاتقان مالداردان نەشە 10 مىڭىن قايىرىپ اكەلدى، شەكارا ماڭىنا بارعان 1000نان استام ادامدى ناسيحاتپەن كەرى قايتاردى، شەتەلگە ساياتىن بىردە ـ ٴبىر ٴىس تۋىلماعاندىقتان، داڭقتى تۇردە شەكارا لەنياسىنداعى "ٴتىرى شەكارا بەلگىسى" اتالىپ، ٴوزىنىڭ ٴىس ـ ارەكەتى ارقىلى كوممۋنيستەردىڭ اۋەلگى ماقساتى مەن بورىشىن ۇعىندىردى.

1964 ـ جىلدىڭ باسىندا 24 جاستاعى ۋي ديۋۋ پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ ۇندەۋىنە ٴۇن قوسىپ، بەيجيڭنەن شينجياڭعا كەلىپ، بيڭتۋان 9 ـ شىسى 161 ـ تۋانى بۇرىنعى اسكەري 2 ـ ليانىنىڭ "جاڭا اسكەرىنە" اينالدى. مەملەكەت قورعانىسىن قالتقىسىز بەكەمدەۋ ٴۇشىن، بۇرىنعى اسكەري 2 ـ ليانى ەمىل وزەنىنىڭ جاعاسىنداعى ساربۇلاق ساحاراسىنا ورنالاسادى. ساحارانىڭ ارعى شەتى شەكارا لەنياسى ەدى.

1967 ـ جىلى ۋي ديۋۋ باس قۇرادى، جازىق جەردەن قازىپ جاساعان جەر كەپە ايەلى ەكەۋىنىڭ وتاۋى بولدى. وسى جەردە ولار پەرزەنتتەرىن باعىپ ـ قاعىپ، شەكارا قورعانىسىن ساقتادى.

20 ـ عاسىردىڭ 80 ـ جىلدارىنىڭ باسىندا ۋي ديۋۋ تۇرعان ليان ـ دۇي كوشىنەن قالدىرىلدى، ول ىرىقتىلىقپەن سول ارادا قالىپ شەكارا قورعادى. باياعىدا وزىمەن بىرگە تىلەك يگەرىپ، شەكارا كۇزەتۋگە كەلگەن ساپتاستارى ىلگەرىندى ـ كەيىندى كەتىپ جاتتى، شەكارا قورعانىسى ساقشى بولىمشەسىندەگى جولداستار دا توپ ـ توبىمەن اۋىسىپ جاتتى، ال ۋي ديۋۋ بولسا وسى ارادان تاپجىلمادى.

ٴار جىلى شەكارا شارلاعاندا ۋي ديۋۋ ۇنەمى موينىنا راديوسىن اسىپ الادى، ول حابار ـ وشار تىڭداعاندى جاقسى كورەدى. "مەملەكەتىمىزدىڭ بارعان سايىن قۋاتتانعاندىعىن تۋعانشا ماقتانىش ەتەمىن، وتان ٴۇشىن شەكارا قورعاۋ وتە ٴماندى سەزىلەدى"، ـ دەيدى ۋي ديۋۋ.

بيڭتۋاننان زەينەتكە شىعاتىن كەزدە ۋي ديۋۋ مەن ايەلىنىڭ ايىنا الاتىن زەينەتاقىسى ەكى كارياننىڭ سوڭعى ومىرلەرىن قامسىز وتكىزۋىنە جەتىپ اساتىن ەدى. وتباسىنداعىلاردىڭ ٴبارى ولاردىڭ شاندۇڭداعى تۋعان اۋىلىنا قايتىپ كۇتىمدەلۋگە ٴناسيحاتتاعاندا ۋي ديۋۋ قوسىلمايدى. ۋي ديۋۋدىڭ بالالارى شاعانتوعاي اۋدانىنان ٴبىر ٴۇي ساتىپ الىپ، ەكى كاريانى سوندا تۇرعىزباقشى بولعاندا، ۋي ديۋۋ تاعى دا تويتارىس بەرىپ: "شەكارانى كۇزەتۋگە ادام بولماسا بولمايدى، مەن دەگەن پارتيا مۇشەسىمىن، ٴسوزسىز، وسىندا قالۋىم كەرەك"، ـ دەيدى.

ۇيلەرى جولدىڭ ەڭ اياعىندا، مال باعا ٴجۇرىپ شەكارا شارلايدى. 57 جىل، ورىمدەي جاس داۋرەنىنەن شاشىن كۇمىس قىراۋ باسقانعا دەيىن ۋي ديۋۋ ٴار كۇنى شەكارا لەنياسىن بويلاپ 10 نەشە كيلومەتر ٴجۇرىپ قايتىپ، جيىنى 200 مىڭ كيلومەتردەن استام شەكارا شارلاعان، بۇل ەكۆاتوردى 5 اينالىپ شىققانعا تەڭ. ونىڭ شاڭىراعى "قورعانىستىق اۋىسۋ بولمايتىن ەرلى ـ زايىپتىلار قاراۋىلحاناسى" دەپ اتالدى.

بۇگىنگى كۇندە ۋي ديۋۋدىڭ 2 قىزى دا ساحاراعا كەلىپ، اكەلەرىنىڭ شەكارا شارلاۋ ۇتلامالى تاياقشاسىن وتكىزىپ الدى.

بيىل بيڭتۋان 9 ـ شىسى پارتكومى قۇرعان "ۋي ديۋۋ وتانشىلدىق تاربيە بازاسى" اشىلدى، ەكسكۋرسيالاۋعا، ۇيرەنۋگە كەلگەن توپ ـ توپ پارتيالى كادرلار وسى ارادا ساقا پارتيا مۇشەسى ايتقان شەكارانى كۇزەتۋ حيكاياسىن تىڭدايدى. "بۇرىن كۇنىنە تەك 2 بۋنان عانا جەيتىنمىن، كەيدە كەزدەرى ٴتۇن ىشىندە قارنىم اشىپ ۇيىقتاي الماۋشى ەدىم. ٴبىراق قىسقا عانا نەشە 10 جىلدا مەملەكەت بايىپ، حالىق قۋاتتانىپ، بارلىق ادامنىڭ قارنى توق، كيىمى جىلى بولىپ شىعا كەلدى، مۇنىڭ بارىندە پارتياعا العىس ايتۋىمىز كەرەك. ٴبىز پارتيانىڭ قامقورلىعىن ماڭگى ەستە بەرىك ساقتاۋىمىز، پارتياعا ماڭگى ىلەسۋىمىز كەرەك"، ـ دەيدى ۋي ديۋۋ شىن كوڭىلىنەن اقتارىلىپ.

يۋان جيك:

جاي جۇمىستى جاي سانامايتىن الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتكەرى

☐ **انار بولت / شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى**
گى يۋجۇن، قارامايلى تىلشىلەر پۋنكتىنەن
تيان حۋايىڭ

10 ـ ايدىڭ 11 ـ كۇنى تۇستە قاراماي قالاسى قاراماي رايونى يىڭبين ٴمالىسى ياديانا الەۋمەتتىك اۋماعى پارتكومىنىڭ شۋجيى، تۇرعىندار كوميتەتىنىڭ مەڭگەرۋشىسى يۋان جيڭگە الەۋمەتتىك اۋماق تۇرعىنىنىڭ ۇيدەگى پارىنىڭ ىسىماعاندىعىن ايتىپ اڭىس ەتكەن تەلەفونى كەلەدى.

"الاڭسىز بولىڭىز، بۇل ٴىستى ٴبىز ٴسوزسىز شەشىپ بەرەمىز!". يۋان جيك دەرەۋ الەۋمەتتىك اۋماقتاعى وتباسىن كۇتەرمەگە العان كادرمەن جانە قوجالىق سەرىكتەستىگىندەگى جوندەۋ قىزمەتكەرىمەن حابارلاسىپ، ونىڭ ۇيىنە بارىپ پاردىڭ ىسىماۋ سەبەبىن انىقتاتىپ، جوندەپ بەرەدى. ٴسويتىپ، ماسەلەنى سول كۇنى تولىق شەشەدى.

"الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتى جاي قىزمەت، الايدا الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتكەرلەرى بۇعان جاي قاراماۋى كەرەك". مىنە بۇل يۋان جيكتىڭ الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەت ورنىندا ۇزىنە بەلگىلەگەن قىزمەت ولشەمى.

جاي جۇمىستى قايتكەندە جاي ساناماۋعا بولادى؟ نەگىزگى ساتىدا تالاي جىل قىزمەت ىستەگەن كادر رەتىندە، بۇل جاعىندا يۋان جيكتىڭ بۇقارانىڭ مۇددەسىن قاشاندا ٴبىرىنشى ورىنعا قويۋداي ٴوز "كەرەمەت امالى" بار.

ياديانا الەۋمەتتىك اۋماعىنىڭ جان سانى 8000عا جۋىق، مۇنىڭ ىشىندە جىلجىمالى جان سانى 1600دەن اسادى. قاراستى اۋماقتا 235 ساۋدا تور ٴتۇيىنى بار، بۇقارانىڭ مۇددە تۇرالى تالابى ٴار الۋان، الەۋمەتتىك اۋماقتىڭ جاعدايى كۇردەلى، الەۋمەتتىك اۋماق "ەكى كوميتەتىنە" عانا سۇيەنىپ، الەۋمەتتىك اۋماقتى ويداعىداي جونگە سالۋدىڭ قيىندىعى ٴبىرشاما زور.

وسى قيىن ماسەلەلەردى شەشۋ ٴۇشىن، يۋان جيك مۇقيات تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزىپ، قاراستى اۋماقتا 16 ورىننىڭ (تاراۋ) پارتيا ياچەيكاسى بارلىعىن، الەۋمەتتىك اۋماقتاعى قىزمەت ىستەپ جاتقان جانە زەينەتكە شىققان پارتيا مۇشەسىنىڭ 2000نان اساتىندىعىن ۇعىسادى. ول "ەسىكتى اشىپ، پارتيا قۇرىلىسىن جۇرگىزۋدى"، الەۋمەتتىك اۋماق پارتيا قۇرىلىسى "دوستار شەڭبەرىنىڭ" قىزمەت وي جەلىسىن كەڭەيتۋدى العا قويادى. 2019 ـ جىلى ياديانا الەۋمەتتىك اۋماعى پارتكومى باستاماشى بولىپ، قاراستى اۋماقتاعى ٴارقايسى ورىن (تاراۋ) پارتيا ۇيىمدارىنىڭ الەۋمەتتىك اۋماق "ۇلكەن پارتكومىن" قۇرىپ، الەۋمەتتىك اۋماق "ۇلكەن پارتكومى" قوس باعىتتا قىزمەت وتەۋ، قوس باعىتتا كەڭەسۋ، "ٴۇش تىزىمدىك" سياقتى ٴتۇزىمدى ورناتۋدى، الەۋمەتتىك اۋماق پەن الەۋمەتتىك اۋماقتا تۇرعان ورىندار قوس باعىتتا قىزمەت وتەۋ، پارتيا قۇرىلىسى قىزمەتىن بىرگە ورىستەتۋ سىندى قىزمەت ۇلگىسىن قالىپتاستىرۋدى ٴبىر تۇتاس جوسپارلايدى. سونىمەن بىرگە حالىقتى ۋايىمنان ارىلتىپ، بايقالعان ماسەلەلەردى "ٴبىر ورىندا" شەشۋ، ماسەلەلەردى "ٴبىر جەلىدە" شەشۋدەي قىزمەت جاڭا ارناسىن دا قالىپتاستىرادى.

تاياۋداعى جىلداردان بەرى ياديانا الەۋمەتتىك اۋماعى ۇستىنە العان جۇمىستارعا نەگىزدەلىپ، "كوپ بولعاندا ٴبىر رەت بارۋ" رەفورماسىمەن ۇشتاستىرىپ، الەۋمەتتىك اۋماقتىڭ جۇمىس ٴبىتىرۋ، قىزمەت وتەۋ ورىندارىن جاڭالاپ، دەڭگەيىن جوعارىلاتىپ، "ەكى كوميتەت، ەكى ورتالىقتىڭ" "ٴبىر بەكەتتىك" ٴىس ٴبىتىرۋ زالىن قۇردى. قوعامدىق قامسىزداندىرۋ، جىلجىمالى جان سانىن باسقارۋ، ەلەكتر كارتوچكاسىنا اقشا قويۋ سياقتى 63 ٴتۇرلى جۇمىستى ۇستىندە بىتىرۋگە مۇمكىندىك جاراتتى. سونىمەن بىرگە الەۋمەتتىك اۋماق "ۇلكەن پارتكومىنا" قاتىستى مۇشە ورىندارمەن سەلبەسىپ، زەردەلى الەۋمەتتىك اۋماق تۇعىرىنىڭ تەلە تەرەزەسىنە سۇيەنۋ ارقىلى تۇرعىندار تەلەۆيزوردان الەۋمەتتىك اۋماقتا ٴبىر جاقتى ەتۋگە بولاتىن جۇمىستاردى جانە جۇمىس ٴبىتىرۋ بارىسىن ۇعىسا الاتىن بولدى، سونداي ـ اق ٴتۇرلى ماسەلەلەر مەن تالاپ ـ تىلەكتەردى جولداۋىنا بولادى، تالاپ ـ تىلەكتەردى قابىلداعاننان كەيىن، الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتكەرلەرى ۋاعىندا شەشىپ، تۇرعىندارعا قىزمەت وتەۋدىڭ "ەڭ سوڭعى ٴبىر كيلومەترىن"، شىنىمەن، ىركىلىسسىزدەندىردى.

بۇقاراعا قىزمەت وتەۋدە شەك بولمايدى. حالىققا قىزمەت وتەۋ جۇيەسىن كەمەلدەندىرۋ ٴۇشىن، يۋان جيك باستاماشىلدىقپەن الەۋمەتتىك اۋماق "قىزىل كىلەتكە" پارتيا مۇشەلەرى قىزمەت وتەۋ اترەتىن قۇرىپ، ورتانى رەتتەۋ ـ جونگە سالۋ، وركەنيەتتى ورىن قۇرۋ، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ، قيىنشىلىعى بارلارعا كومەكتەسۋ سياقتى جاقتاردان ٴبىرسىپىرا قىزمەت وتەۋ قيمىلدارىن ورىستەتىپ، بۇقاراعا قىزمەت وتەۋ جيىنى 5000 ادام ـ رەتتەن اسىپ، الەۋمەتتىك اۋماقتى تۇرعىنداردىڭ ناعىز باقىتتى مەكەنىنە اينالدىردى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

اۋدان ەكى دارەجەلى ورمان باستىعىنان 1510ىن، اۋىل، قىستاق ەكى دارەجەلى ورمان باستىعىنان 28 مىڭنان استامىن تاعايىندادى؛ 3114 ورمان باستىعى جاريالاۋ تاقتاسىن ورناتتى؛ ايماق، اۋدان، اۋىل، قىستاق 4 دارەجەلى ورمان باستىقتارىنىڭ ورمان شارلاۋىن جيىنى 37 مىڭ رەتتەن استام ورىستەتتى. ورمان باستىعى ٴتۇزىمى ۇيىمدىق جۇيەسىنىڭ ۇزدىكسىز كەمەلدەنۋىنە ىلەسە، بۇكىل رايوننىڭ جەر ـ جەرىنىڭ ورمان، جايىلىم بايلىعىن قورعاۋ تەبىنى ۇزدىكسىز ارتىپ، ەكولوگيالىق ورتانىڭ ساپاسى ۇزدىكسىز جاقسارىپ، ورمان باستىعى ٴتۇزىمى قىزمەتتەرىنىڭ ونىمدىلىگى كورنەكتى بولدى.

5 دارەجەلى ورمان باستىقتارى ۇيىمدىق جۇيەسىن قۇرۋدى ىلگەرىلەتۋ بارىسىندا رايونىمىزدىڭ جەر ـ جەرى ىزدەنىس جاساۋعا، جاڭالىق اشۋعا تابانداپ بولىپ، قورعاۋدىڭ جاڭا ۇلگىسىن تۇلعالادى. بايىنعولىن موڭعۇل اۆتونوميالى وبلىسى مەن شينجياڭ ٴوندىرىس ـ قۇرىلىس بيڭتۋانى 2 ـ شىسى تيەمىنگۋان قالاسى اقىلداسىپ، ورىنباسار ورمان باستىعى مىندەتىن ارقالاۋعا ٴوزارا قىزمەتكەر جىبەردى؛ ىلە قازاق اۆتونوميالى وبلىسى سياقتى جەرلەر بيڭتۋانمەن بىرگە ورمان، جايىلىم بايلىعىن قورعاۋ، ورماندا، جايىلىمداعى ورتتەن ساقتانۋ جاتتىعۋىن ورىستەتىپ، ورمان، جايىلىم جاعىندا "بيڭتۋان مەن جەرگىلىكتى ورىننىڭ" توعىسۋىن ٴبىر تۇلعالاندىرۋدا ىزدەنىس جاسادى؛ اقسۋ ايماعى، قاراماي قالاسى سياقتى جەرلەر "ورمان باستىعى + باس پروكۋرور" بىرلەسىپ ارەكەت ەتۋ قىزمەت مەحانيزمىن ورناتۋعا ىزدەنىس جاساپ، پروكۋراتۋرا ورگانىمەن بىرلەسىپ ورمان باستىقتارىنىڭ ورمان شارلاۋى، ازاماتتىق ىستەر الەۋمەتتىك ارىز ـ شاعىمدا ارىز ـ شاعىمنان بۇرىنعى اقىلداسۋ، ىسپات تىڭداۋ ٴماجىلىسى سياقتى قىزمەتتەردى ورىستەتتى.

بۇكىل رايوننىڭ جەر ـ جەرى ورمان باستىعى ٴتۇزىمىن جالپى بەتتىك جۇرگىزۋدى تەتىك ەتىپ، ورمان شارلاۋ، شارلاۋ ـ تەكسەرۋ قىزمەتىن بەلسەندىلىكپەن ورىستەتىپ، ورمان، جايىلىم بايلىعىن قورعاۋ مىندەت جاۋاپكەرشىلىگىن اتقارىپ، جيىنى 11 ميلليون 217 مىڭ 800 مۋ قۇنارسىزدانعان جايىلىمدى قالپىنا كەلتىرىپ، وتاپ، ورماندا، جايىلىمداعى ورتتەن ساقتانۋ، توسىن جاعدايعا توتەپ بەرۋ 16 بولىمشە اترەتىن قۇرىپ، تارىم وزەنى الابىنداعى توراڭعى ورمانىن قۇتقارۋ ارەكەتىن ىلگەرىلەتىپ، كوكتەم ماۋسىمدارىندا ٴبىر ميلليون 170 مىڭ مۋ جەرگە ورمان وتىرعىزدى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

2020 ـ جىلى ٴسامي ماقتا تەرۋ ماشيناسىنىڭ نەگىزگى شوفەرى بولىپ، ٴبىر اۋىل شارۋاشىلىق ماشينالارى سەلبەستىك كووپەراتيۆىنە جۇمىسقا شاقىرىلادى. سەلبەستىك كووپەراتيۆى وعان ٴبىر قوسىمشا شوفەر جانە 2 شاكىرت ٴبولىپ بەرۋمەن بىرگە، ايلىق ەڭبەكاقىسىنا 14 مىڭ يۋان بەرەتىن بولادى. سول جىلى ماقتا تەرۋ ماۋسىمى اياقتالعاننان كەيىن، ول تاپقان اقشاسى مەن تالاي جىل جيناعان اقشاسىنا اۋداننان ٴبىر ٴۇي، ٴبىر مينبۋس ساتىپ الادى ٴارى ون شاقتى توقتى ساتىپ اكەلەدى.

ىسىلعان تەحنيكاسى مەن ماقتا اتىزىنداعى مول تاجىريبەسى سامىگە سەنىم سىيلايدى. بيىل ول ماقتا تەرۋ ماشيناسىنىڭ قوجايىنىمەن ەڭبەكاقىنى مۋ سانى بويىنشا ەسەپتەپ، ٴبىر مۋ جەردىڭ ماقتاسىن تەرۋگە 20 يۋان سىيلىق الۋعا كەلىسەدى. "بىلتىرعى ماقتا تەرۋ قارقىنىم بويىنشا تۇتاس ماقتا تەرۋ ماۋسىمىندا 60 مىڭ يۋان اقشا تابا الامىن"، ـ دەدى ٴسامي ٴماز بولىپ.

ماقتا تەرۋ ماۋسىمدىق سيپاتى وتە كۇشتى جۇمىس، ٴار جىلى ٴبىر جارىم اي دا 2 اي عانا ىستەيدى، قالعان ۋاقىتتا نە ىستەۋ كەرەك؟ ٴسامي بىلاي دەدى: ادەتتە اۋدان قالاشىعىندا جەدەل جەتكىزۋشى بولامىن، جەدەل جەتكىزۋ سەرىكتەستىگىمەن ەڭبەك توقتامىنا وتىرىپ، كوپ ىستەسەم كوپ الامىن، ٴبىر ايدا 5000 يۋان اينالاسىندا كىرىس كىرگىزەمىن. "ماقتا تەرەتىن كەزدە جەدەل جەتكىزۋ سەرىكتەستىگى مەنىڭ رۇقسات الىپ، ماقتا تەرۋ ماشيناسىن جۇرگىزىپ اقشا تابۋىما قوسىلادى".

ٴسامىدىڭ اقشا تاپقانىن كورگەن بولە ٴىنىسى مۇرادىل وسمان دا ماقتا تەرۋ ماشيناسىن جۇرگىزۋ تەحنيكاسىن ۇيرەنە باستايدى.

ٴسامي سياقتى مۇرادىلدىڭ دا قىزمەتى بار، ول لوپنۇر اۋدانى قاراشوقى اۋىلىنىڭ ناۋبايشىسى، ٴبىر ناۋبايحاناسى بار، ٴبىر ايدا 5000 دا 6000 يۋان اقشا تابادى. مۇرادىل تىلشىگە بىلاي دەدى: قازىر بولە اعاما ىلەسىپ تەحنيكا ۇيرەنىپ، جۇمىس كەزىندە تاعى ٴبىر شاكىرتپەن بىرگە ماقتا تەرۋ ماشيناسىنا ماي قۇيۋ، سۋ قۇيۋ، ماقتا قامباسىنىڭ قوقىستارىن تازالاۋ سياقتى جۇمىستاردى ىستەيمىن، ەڭبەكاقىم 10 مىڭ يۋان.

"اۋىل شارۋاشىلىعى تەحنيكاسىنىڭ داموۋى مەنىڭ ماقتا تەرۋ ماشيناسىن جۇرگىزۋ تەحنيكاسىن كورۋ، ۇيرەنۋ ورايىنا يە بولۋىما مۇمكىندىك بەردى. بۇل تۇرمىس ساپامىزدى جوعارىلاتىپ قالماستان، يدەيالىق كوزقاراسىمىزدى دا وزگەرتتى، تەك تەحنيكا بىلسەك، قاجىرلىلىقپەن ەڭبەك ەتسەك، باقىتتى دا ٴمان ـ ماعىنالى تۇرمىس كەشىرە الامىز". ٴسامي الدىڭعى جاقتاعى اپپاق قارداي ماقتا اتىزىنىڭ ٴوزىنىڭ جانە اۋىلداستارىنىڭ ٴۇمىت اتىزى ەكەندىگىن ايتتى.